

Konuşma

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

Prof. Dr. Şahap Kavcıoğlu, Başkan

TCMB 90. Olağan Genel Kurul Toplantısı

29 Mart 2022, Ankara

Bankamızın Saygıdeğer Pay Sahipleri, Değerli Konuklar,

Konuşmama başlamadan evvel Şubat ayında aramızdan ayrılan Bankamız hissedarlarından Adnan Bahar Beyefendiye Allah'tan rahmet, sevenlerine başsağlığı diliyorum.

Merkez Bankamızın faaliyetlerine başlamasının 90. Yıldönümünü büyük bir gururla geride bıraktık. Davetimize icabet edip aramızda bulunan kıymetli katılımcılara teşekkür ediyorum.

Genel Kurul'da görüşülecek gündem maddelerine geçmeden önce, makroekonomik görünüme dair değerlendirmelerimizi sizlerle paylaşmak istiyorum. Ardından "Liralaşma Strateji"imiz konusunda açıklamalarda bulunacak ve konuşmamın son bölümünde bazı temel faaliyetlerimizden kısaca bahsedeceğim.

Salgın kaynaklı olarak bazı dönemlerde belirsizliklerin artmasına rağmen, küresel iktisadi faaliyet 2021 yılı genelinde güçlü bir seyir izlemiştir. Ülkemiz de bu gelişmelerden benzer şekilde etkilenmiştir: İktisadi faaliyet 2021 yılının ilk yarısında salgının sınırlayıcı etkilerine rağmen, iç ve dış talep kaynaklı olarak güçlü seyretmiş, yılın ikinci yarısında ise dış talebin artan etkisiyle gücünü korumuştur. Yıl genelinde aşılamanın toplumun geneline yayılarak hızlanması salgından olumsuz etkilenen hizmetler ve turizm sektörlerinin canlanmasına ve iktisadi faaliyetin daha dengeli bir bileşimle sürdürülmesine olanak tanımıştır.

Bu görünüm altında, 2021 yılında büyüme oranı yüzde 11 olarak gerçekleşmiş ve uzun dönem eğiliminin üzerinde kalmaya devam etmiştir. Büyümenin kompozisyonunda ise sürdürülebilir bileşenlerin payı artmıştır.

Son dönemde kapasite kullanım seviyeleri ve diğer öncü göstergeler yurt içinde iktisadi faaliyetin, bölgesel farklılıklar olmakla birlikte, dış talebin de olumlu etkisiyle güçlü seyretmeye devam ettiğine işaret etmektedir. Yaşanan jeopolitik sorunların ihracatımız üzerindeki doğrudan yansımalarının da sınırlı olacağını düşünüyoruz.

Türkiye'nin jeopolitik konumu ile ihracatçıların ürün ve pazar çeşitlendirmedeki kabiliyetlerinin, son dönemdeki sıcak çatışma ortamı nedeniyle yaşanan ihracat kayıplarını telafi edeceğini ve ihracat performansımız üzerinde destekleyici rol oynayacağını öngörüyoruz.

Değerli Konuklar,

2021 yılında iktisadi faaliyette gözlediğimiz güçlü seyir iş gücü piyasasına da olumlu yansımış ve işsizlik oranları düşmüştür. Yılın ilk çeyreğinde, tarım dışı istihdam, hizmet sektöründen gelen sınırlı katkıya rağmen sanayi sektörünün desteği ile salgın öncesi düzeylere ulaşmıştır. Yılın ikinci çeyreğinde, işgücüne katılım oranı dönemlik olarak sınırlı bir oranda artarken istihdamdaki artış işsizlik oranlarının düşüşünde etkili olmuştur. Yılın üçüncü ve son çeyreğinde de işgücü piyasasındaki iyileşme iktisadi faaliyet görünümüyle uyumlu olarak devam etmiştir.

Değerli Konuklar,

2021 yılında küresel enflasyon, salgının seyrine bağlı olarak gelişen arz kısıtları, emtia fiyatlarındaki artış, arz-talep uyumsuzlukları ile hızla yükselmiştir. Enerji ve enerji dışı emtia fiyatlarındaki artışlar küresel enflasyon dinamikleri üzerinde ana belirleyicilerden biri olmaktadır. Petrol fiyatlarında, yeni varyantın yarattığı talep belirsizliğinin azalmasının yanı sıra jeopolitik gerilimler ve süregelen arz sıkıntıları gibi faktörlerden dolayı yükseliş eğilimi gözlenmektedir.

Enerji fiyatlarına benzer şekilde, gıda fiyatlarının enflasyon dinamikleri üzerindeki belirleyici etkisi de tüm dünyada önemini koruyor. Girdi maliyetlerindeki yükselişler, iklim koşulları, kuraklık, bazı ülkelerde gıda ihracatına yönelik özel kısıtlamalar ve stok sıkıntıları gıda fiyatlarının küresel düzeyde yüksek seyretmesine neden oluyor. Uluslararası gıda ve tarımsal emtia fiyatlarındaki bu gelişmelerin yansımalarını Türkiye'de de gözlemliyoruz.

Bu gelişmeler çerçevesinde, üretici fiyatlarının ülkemizde olduğu gibi gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde de yüksek seyretmesi enflasyon dinamikleri açısından önem arz etmektedir. Uluslararası emtia fiyatları, tedarik zincirlerinde devam eden sorunlar ve enerji fiyatlarına bağlı olarak üretici fiyatlarındaki yükseliş eğilimi sürmektedir. Üretici ve tüketici enflasyonu arasındaki fark, son zamanlarda birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomide uzun vadeli eğilimlerin üzerinde seyretmeye devam etmektedir.

Değerli Misafirler,

Enflasyonda yakın dönemde gözlenen yükselişte; ekonomik temellerden uzak fiyatlama oluşumlarının geçici etkileri, küresel enerji, gıda ve tarımsal emtia fiyatlarındaki artışlar ile tedarik süreçlerindeki aksaklıklar gibi arz yönlü unsurlar ve talep gelişmeleri etkili olmaktadır. Son dönemde yaşanan sıcak çatışma ortamının yol açtığı enerji maliyeti artışları da önemli bir rol oynamaktadır.

Sürdürülebilir fiyat istikrarı ve finansal istikrarın tesisi için atılan ve kararlılıkla sürdürülmekte olan adımlar ile birlikte, küresel barış ortamının yeniden tesis edilmesi ve enflasyonda baz etkilerinin de ortadan kalkmasıyla dezenflasyonist sürecin başlayacağını öngörmekteyiz. Bu çerçevede 2022 yılı Ocak-Mart döneminde politika faizinde bir değişiklik yapmadık.

Alınmış olan kararların birikimli etkileri yakından takip ediyoruz. Bu dönemde fiyat istikrarının sürdürülebilir bir şekilde kurumsallaşması amacıyla tüm politika araçlarımızda kalıcı ve güçlendirilmiş liralışmayı teşvik eden geniş kapsamlı bir politika çerçevesi gözden geçirme sürecine devam etmekteyiz.

"Liralışma Stratejisi"nin politika gözden geçirme sürecinin asli unsurlarından biri olduğunu belirtmek isterim. "Liralışma Stratejisi" yeni finansal ürünler, teminat çeşitlendirilmesi ve likidite yönetimi uygulamaları vasıtasıyla, Türk lirasının sistemdeki kullanımını merkeze alan bütüncül bir yaklaşımla oluşturulmaktadır.

Bu strateji kapsamında TCMB olarak bir dizi uygulamayı hayata geçirdik. Bildiğiniz gibi 2021 yılı Aralık ayında yabancı para ve altın mevduatların TL'ye dönüşümünü destekleyerek, TL mevduat tercihinin güçlenmesi yönünde bir adım attık. Daha yakın bir zamanda yurt dışında yaşayan yerleşik kişiler ile sahip oldukları şirketlerin tasarruflarını anavatanlarında değerlendirmeleri için YUVAM hesaplarını uygulamaya aldık. Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın tamamlayıcı ürünüyle birlikte döviz kurlarında oluşan sağlıksız fiyat oluşumlarının önü alınmış oldu.

TCMB'nin politika gözden geçirme sürecinde liralışma stratejisi çerçevesinde, yakın, orta ve uzun vadede devreye alınacak tüm uygulamaların odağı, fiyat istikrarının sürdürülebilir bir zeminde yeniden şekillenmesi amacıyla finansal sistemin liralışmasını sağlamak olacaktır.

Bankamızın Saygıdeğer Pay Sahipleri, Değerli Konuklar,

Konjonktüre dair gelişmelere bu şekilde değindikten sonra konuşmamın son bölümünde geçtiğimiz bir yıllık süreçteki diğer önemli faaliyetlerimize de kısaca değinmek istiyorum.

Geçtiğimiz yıl boyunca teknoloji ve otomasyondan tüm iş süreçlerinde yoğun ve etkin bir şekilde yararlanmaya ve finansal altyapıyı güçlendirici adımlar atmaya devam ettik. Görev alanımıza giren konularda, ulusal ve uluslararası paydaşlarla iş birliği yapmaya ve ilişkilerimizi güçlendirmeye devam ettik. Bu kapsamda düzenlediğimiz toplantılar, katıldığımız etkinlikler ve ikili iş birliği faaliyetlerimizle paydaşlarımızla aktif bir etkileşimde bulunduk.

Sosyal duyarlılığı yüksek bir kurum olarak, temel görevlerimizi yerine getirmenin yanı sıra kültürel ve çevresel konulara da duyarlılığımızı sürdürerek sosyal sorumluluk faaliyetlerinde yer aldık, akademik çalışmalara katkıda bulunmaya devam ettik. İklim değişikliği alanındaki ulusal ve uluslararası gelişmeleri takip etmek ve iklim değişikliği kaynaklı finansal konularda çalışmalar yapabilmek amacıyla geçtiğimiz Kasım ayında "Yeşil Ekonomi ve İklim Değişikliği Müdürlüğü'nü" kurduk.

Değerli Konuklar,

Konuşmamı burada tamamlarken Bankamız faaliyetlerine büyük bir gayretle destek veren değerli çalışma arkadaşlarıma teşekkür ediyor, hepinize saygılar sunuyorum.